

Forslag til ny farvesætning af relief og korparti i Godthaabs Kirke.

Om de eksisterende forhold.

Lys og relief

I Akademiraadets konsulentudtalelse fra den 14. februar. 2011 beskrives to problemer vedrørende korets udtryk. Dels bemalingen af det store relief i en kølig grå nuance, dels lyssætningen, som Akademiraadet finder kølig i forhold til lyset i kirkerummet (skibet).

Om det samme forhold udtaler kirkens arkitekt, **Gotfred Tvede** – maj 1911 (fra bladet Arkitekten 13. årg. nr. 13, 1911): ”Jeg vilde gerne søge i Koret at opnaa et varmt, stærkt Lys og i Skibet et køligt Lys. Jeg har opnaaet dette ved at lægge Kirkens Vinduer i Vest, hvorved jeg aldrig faar Sol om Dagen i Rummet, og Koret i Syd med Ovenlys, hvori et farvet gulligt Glas, som hjælper til at skaffe det varme, kraftige Lys, som var Hensigten. Som Alterbillede, der næsten helt fylder Korets Bagvæg, har Billedhugger Carl Mortensen udmærket modelleret i Kalkstuk Kristus på Korset omgivet af engle – det virker smukt og stemningsfuldt i det varme Lys.”

Med omtrent 100 års mellemrum ser vi altså to helt forskellige vurderinger af lysforholdene i kirken.

Aktuelt er der som bekendt ikke varmt farvet glas i korets ovenlys, men derimod almindeligt klart glas. Det betyder en svækkelse af den lysvirkning Godtfred Tvede har forsøgt at opnå, og samtidig en sammenblanding af varmt lys fra sidevinduerne og dagslys fra oven. Dagslys indeholder meget blå lys, og dermed får man et møde imellem to kontrasterende farver der i optisk blanding giver grønt lys, der reflekteres af relieffets grå overflade. Om morgenen og om aftenen er lyset varmere og i forskellige vejrtyper kan det ligeledes variere. Og

endelig er korets lysvirkning forskellig afhængig af om lyset i skibet er tændt eller slukket.

Virkningen af det farvede lys er jo imidlertid ikke kun et spørgsmål om farvet glas i vinduerne. Også væggenes farve og relieffets farve er vigtige for hvordan lysvirkningen i koret er. Korets hvidkalkede vægge giver en god refleksion af det varme lys. Relieffet fremtræder med sin grå farve noget mørkere end korets hvide væg. Det har store konsekvenser for den samlede virkning. Fordi relieffet som billedfigur står mørkt på den lysere væg, fremstår Carl Mortensens relief som om det hele tiden er i skygge og det virker relativt tungt og fladt på trods af at det rent faktisk er modelleret med prægnante former, linjer og overflader. Samtidig opsuger den grå overflade en stor del af farvekraften i lyset, særlig det blålige lys, og relieffet får den tunge, tågede farve, der slører dets mange overfladedetaljer.

Det er desuden påfaldende at den række smalle skyer, der er modellerede bag korset og de to englegupper, er overkalkede. Ser man efter, er de fra Carl Mortensens side tydeligt tænkt til at danne et dybt rumligt perspektiv bag ved Kristus og englene, lige som den store skyformation bag korset får fylde og fremdrift hvis de er mere synlige. De er beskedne i udstrækning, men virkningsfulde i deres evne til at dramatisere billedrummet hvori korsfæstelsen finder sted.

Den lysere væg, der reflekterer varmt lys får relieffet til at fremstå desto dunklere og tungere, jo mere varmt lys, der strømmer ind.

Af Gotfred Tvedes udtalelser kan man ane at korets virkning for arkitekten kom af det varme lys, mere end af relieffet, selvom vi selvfølgelig ikke ved det ikke med sikkerhed. Men som koret fremstår i dag synes det som om den lysvirkning som Gotfred Tvede har efterstræbt nødvendigvis sker på bekostning af Carl Mortensens relief, og tilsammen modarbejder de eksisterende forhold den virkning som arkitekten siger at have opnået i 1911, og er med til at skabe den uklare virkning af samspillet imellem relief og lys, der sår tvivl om hvorvidt lyset er koldt eller varmt og får relieffet til at fremtræde tungt og uddynamisk.

Forslag til ny farvesætning

Med udgangspunkt i min analyse af de eksisterende forhold, mener jeg at en ny farvesætning må baseres på en gentænkning af forholdet imellem relief, væg og lys i koret. Denne gentænkning må kunne indarbejde de eksisterende lysforhold hvad angår de farvede vinduer i korvæggene og ovenlysvinduet med almindeligt glas i. Den må også kunne etablere en vellykket balance imellem lyset i koret, korets væg og relieffet. For at kunne det, skal de eksisterende forhold ændres på to afgørende punkter: relieffets farve og korvæggens farve.

Ændring af lys/mørk-forholdet imellem korvæg og relief

Den vigtigste ændring i mit forslag er at lys/mørk-forholdet imellem korvæggen og relieffet vendes, sådan at relieffet fremtræder lyst mod en mørkere korvæg. Det sker ved at korvæggen males i en mørkere farve og relieffet i lysere farver. Ved at relieffet er lysere end korvæggen opnås flere fordele: Korvæggen bliver transformeret til en billedflade, hvorved det bliver muligt at opleve hele den rumlige dybdevirkning som relieffet besidder. Det vil endvidere betyde at korvæggens runding, som med de aktuelle forhold gøres relativt inaktiv, kommer til at forstærke fortællingen om rummet, der også finder dialog med linjerne i relieffet, ikke mindst linjen der udgøres af den store skymasses underkant, som krummer let. Der opstår en mere tydelig spænding imellem forgrunden med englegrupperne og Kristusfiguren og baggrundens dybe, tragiske rum. Og den store skyformation, der fylder mellemgrunden bliver pludselig til mange skytag, der pulserer bag korset med Kristus. Og endelig skaber det en større afstand imellem det jordiske, hvor henrettelsen foregår og det himmelske hvorfra keruberne betragter scenen. Og set fra skibet bliver den store, romanske bueåbning i korvæggen ud mod skibet til en mere tydelig og markant figur, der øger følelsen af forskel fra skib til kor og forstærker relieffets fortælling.

Korvæggen males i en tør, grøn farve

Jeg vil gerne være tro mod arkitektens oprindelige ønske om at koret visuelt adskiller sig fra skibet ved en farvevirkning.

Ligeledes er det nødvendigt at det farvede lys, der falder ind gennem sidevinduerne, integreres.

Jeg foreslår derfor at hele korvæggen males i en tør og kølig grøn farve. Det er en grøn, der ikke er dyb og mørk, men en lys grøn, der åbner billedrummet omkring relieffets ophøjede scene. En sådan grøn vil dels kunne skabe den nødvendige mørkhed til at relieffet fremstår lyst. Den vil også kunne optage de forskellige slags lys, der kommer fra ovenlyset uden farvet glas og fra de farvede sidevinduer, uden at ændre sig på en måde, der modarbejder relieffet. Tværtimod vil den kunne bidrage til at variationerne i lysindfaldet bliver en del af fortællingen, da den selv fortæller om rummet. Det vil især være væggen over relieffets skyer, der modtager køligt dagslys. Her vil den grønne se mere fjern ud. På væggen, hvor der er mest varmt, orange lys er selve relieffet placeret, og de grønne vægpartier vil fremstå i varmere grønne nuancer, end hvor væggen rammes af køligere lys.

Endelig vil der opstå en særlig koloristisk dialog imellem de grønne marmorfelter, der findes i prædikestolen, og korets farve og rumvirkning.

Det er ligeledes af stor betydning at grøn er komplementærfarve til rød, så den grønne farve vil være en aktiv farve i forhold til de forskellige røde farve der findes i koret, alteret og murstensvæggen under relieffet og de forskellige røde polstringer. Men denne virkning vil også relatere til det øvrige murværk i kirkens skib og til de mange nuancer af gråt, brunt, rødbrunt og grøngråt, der findes i gulvets fliser. Koret vil dermed vinde både i visuel fortællingskraft og som koloristisk, arkitektonisk bygningsparti.

Skyer, englegrupper og Kristusfigur males med varme, lyse farver

Relieffet skal altså fremtræde lysere end væggen. Men for at der kan blive mest muligt spil i relieffets lys og skyggevirksomheder, når det rammes af lyset, er det vigtigt at det varme lys fra vinduerne understøttes af relieffets egne farver, og derfor skal det også have varme farver. Derfor foreslår jeg at englegrupperne og skypartiet males i lyse og varme gulhvide nuancer, men sådan at englegrupperne er en smule lysere end skypartiet, og en smule mørkere end Kristusfiguren. Solskiven bag Kristus er en anelse lysere end skyen. De smalle, overkalkede skyer bag korset males ligeledes, så de igen indgår i relieffets fortælling. De små kerubhoveder i skyerne males i samme farve som englegrupperne. Kristusfiguren er den lyseste af relieffets figurer, sådan som den også er det i den eksisterende farvesætning. Lysere farver vil for alle figurelementer betyde et øget spil af lys i de forskellige overflader. Skyerne vil blive mere luftige, englenes kjoler og vinger mere bløde og bevægelige, og Kristus på korset mere stille og ubevægelig.

Korset males i en gråbrun farve

Gesimskant males i en varm sandstensfarve

Omtrent i højde med alteret udgør gesimskanten basis for relieffet oven over korets murværk, og dette arkitektoniske element formidler overgangen fra gulvets vandrette flade til den høje og hvælvede korvæg. Koloristisk er den vigtig, fordi den danner en bred linje hele vejen på tværs af koret, og den varme sandstensfarve samler alle de varme nuancer fra gulv og murværk og forstærker hele korets billedmæssige kraft.

Ornamentikken på buen ind mod skibet

Ornamentikken på buen ind mod skibet forbliver i mit forslag kalket hvid som væggen, som det er i øjeblikket. Med den ændrede farvevirkning som mit forslag indebærer, er det vigtigt at overgangen imellem skib og kor er visuelt rolig og ren. En bemaling af ornamentikken vil kun tilføre en unødigt uro.

Valg af malingstype

Akademiets Kirkeudvalg foreslår at der anvendes limfarve til bemalingen af kor og relief.

Den æstetiske virkning af limfarven, en mættet og mat lysende farvevirkning, kan være en rigtig ide.

Limfarve er meget åndbar, men den er ikke så stærk en maling. Den er svær at reparere, og det vil ofte kræve genmaling af den samlede flade, hvis der kommer skader, fugt- eller fedtpletter.

Andre malingstyper kan også give en smuk og mat overflade, så jeg mener der skal et grundigt forarbejde til for at bestemme hvad der vil egne sig bedst.

Der ses revner i pudslaget, og både vægfladen og relieffet skal gås efter for revner. Relieffet skal afrensnes for den hidtidige bemaling.

Om lyssætningen i koret

Den eksisterende belysning af koret er utidssvarende og aktuelt også misvedligeholdet.

Dog er jeg enig i placeringen af belysningen på korskiden af væggen imellem skib og kor. Dermed er kunstbelysningen skjult for menigheden, og det falder jo fint ind i Gustav Tvedes ide med det farvede lys fra vinduerne som korets lys.

Jeg synes en modernisering af belysningen skal udvikles så den er tro imod den oprindelige ide. Dvs. den skal supplere det varme lys fra vinduerne når det er nødvendigt, og hvis det er mørkt udenfor skal den kunne skabe en lysvirkning, der ligner det farvede dagslys.

Dette kan opnås med flere forskellige lysløsninger og det er endvidere en mulighed at koble belysningen med en computerstyret, elektronisk regulering, der er følsom overfor lysmængden udefra og programmeres til at reagere i forhold til ændring af lyset.

Henrik Jørgensen, oktober 2012